

Erste Bank a.d. Novi Sad

**Objavljivanje podataka i informacija
za godinu završenu 31. decembra 2013. godine**

OPŠTE INFORMACIJE

ERSTE BANK A.D. NOVI SAD

Sedište: Ulica Bulevar Oslobođenja 5, 21 000 Novi Sad, Srbija

Matični broj: 08063818

Poreski identifikacioni broj: 101626723

SWIFT: GIBARS22

Internet stranica: www.erstebank.rs

E-mail: info@erstebank.rs

Info telefon: 0800 201 201

SADRŽAJ

1.	UVOD	6
2.	SISTEM UPRAVLJANJA RIZICIMA	7
2.1.	SISTEM, STRATEGIJA I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA	7
2.2.	ORGANIZOVANJE PROCESA UPRAVLJANJA RIZICIMA	8
2.3.	IZVEŠTAVANJE O UPRAVLJANJU RIZICIMA	11
2.4.	UBLAŽAVANJE RIZIKA	12
3.	REGULATORNI KAPITAL	13
3.1.	STRUKTURA REGULATORNOG KAPITALA	13
3.2.	OSNOVNE KARAKTERISTIKE ELEMENATA REGULATORNOG KAPITALA	14
3.2.1.	OSNOVNI KAPITAL	14
3.2.2.	DOPUNSKI KAPITAL	15
3.2.3.	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA	15
4.	ADEKVATNOST KAPITALA	17
4.1.	REGULATORNI KAPITALNI ZAHTEVI	17
4.1.1.	KREDITNI RIZIK	17
4.1.2.	TRŽIŠNI RIZICI	18
4.1.3.	OPERATIVNI RIZIK	18
5.	PROCES INTERNE PROCENE ADEKVATNOSTI KAPITALA	19
5.1.	PROCES	19
5.2.	MATERIJALNO ZNAČAJNI RIZICI	20
6.	VRSTE RIZIKA	22
6.1.	KREDITNI RIZIK	22
6.1.1.	UPRAVLJANJE I KONTROLA	22
6.1.2.	DEFINICIJA DOGAĐAJA NASTANKA GUBITKA I DOSPELIH NENAPLAĆENIH POTRAŽIVANJA 22	
6.1.3.	ISPRAVKA VREDNOSTI BILANSNE AKTIVE I REZERVISANJA ZA GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	22
6.1.4.	KVANTITATIVNA OBJAVLJIVANJA	26
6.1.5.	TEHNIKE UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA	30
6.2.	RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE	32
6.3.	KAMATNI RIZIK	33
6.3.1.	UPRAVLJANJE I KONTROLA	33
6.3.2.	MERENJE	33
6.4.	NAPOMENA O OSTALIM I NEOBJAVLJENIM PODACIMA	34

DEFINICIJE

Ekonomski kapital	Iznos kapitala potreban da se „pokriju“ svi rizici Banke, izračunat primenom ekonomskih mera kako bi se osigurala održivost Banke
Interni kapital	Iznos kapitala, uključujući i stavke slične kapitalu, u skladu sa internom definicijom Banke
Price Value Basis Point	Mera rizika promene vrednosti portfolija prouzrokovanog promenom kamatne stope za jedan bazni poen. Može se izračunati jedino za instrumente čija vrednost je osetljiva na promene u kamatnoj stopi
Proces interne procene adekvatnosti kapitala	Proces i sistemi uspostavljeni kako bi se odredio adekvatan nivo internog kapitala koji je potreban za „pokriće“ materijalno značajnih vrsta rizika kojima je Banka izložena, a koji se razlikuju od istih definisanih Odlukom Narodne banke Srbije o adekvatnosti kapitala banaka (engl. <i>Internal Capital Adequacy Assessment process</i>)
Racio pokrića likvidnosti	Odnos visoko kvalitetne likvidne aktive i ukupnog neto novčanog odliva u narednih 30 dana (engl. <i>Liquidity Coverage Ratio</i>)
Racio stabilnog neto finansiranja	Odnos raspoloživog iznosa stabilnih izvora finansiranja i potrebnog iznosa stabilnih izvora finansiranja (engl. <i>Net Stable Funding Ratio</i>)
Regulatorni kapital	Iznos kapitala u skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije o adekvatnosti kapitala
Rizični profil	Procena Banke o strukturi i nivou rizika prema kojima je izložena ili može da bude izložena u svom poslovanju
Value at Risk	Najveći mogući gubitak u portfoliju Banke tokom određenog perioda i pri unapred definisanom intervalu poverenja

SKRAĆENICE

ALM	Upravljanje aktivom i pasivom (engl. <i>Asset and Liabilities Management</i>)
BIA	Pristup osnovnog indikatora (engl. <i>Basic Indicator Approach</i>)
CRM	Ublažavanje kreditnog rizika (engl. <i>Credit Risk Mitigation</i>)
CRO	Član Izvršnog Odbora nadležan za rizike (engl. <i>Chief Risk Officer</i>)
ICAAP	Proces interne procene adekvatnosti kapitala (engl. <i>Internal capital adequacy assessment process</i>)
IRB	Pristup zasnovan na internom rejtingu (engl. <i>Internal Ratings Based Approach</i>)
LCR	Racio pokriva likvidnosti (engl. <i>Liquidity Coverage Ratio</i>)
NSFR	Racio stabilnog neto finansiranja (engl. <i>Net Stable Funding Ratio</i>)
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja
MREL	Maksimalni iznos preuzimanja rizika (engl. <i>Maximum Risk Exposure Limit</i>)
NBS	Narodna banka Srbije
p.a.	na godišnjem nivou (engl. <i>per annum</i>)
PVBP	Price Value Basis Point
VaR	Value-at-Risk
RCC	Određivanje kapaciteta za preuzimanje rizika (engl. <i>Risk-bearing Capacity Calculation</i>)
PD	Verovatnoća neizmirenja obaveza (engl. <i>Probability of Default</i>)
EAD	Izloženost u vreme neizmirenja obaveza (engl. <i>Exposure at Default</i>)
LGD	Gubitak usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza (engl. <i>Loss Given Default</i>)
RSD	Dinar Republike Srbije
AMA	Napredni pristup (engl. <i>Advanced Measurement Approach</i>)

1. UVOD

Erste Bank a.d. Novi Sad (u daljem tekstu: Banka), član Erste Bank Group (u daljem tekstu: Grupa), priprema izveštaj Objavljivanje podataka i informacija (u daljem tekstu: Izveštaj) sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine i za godinu koja se završila na taj dan.

Izveštaj pruža zainteresovanoj strani mogućnost da dobije sveobuhvatni uvid u trenutni rizični profil kao i sisteme upravljanja rizicima i kapitalom Banke. Izveštaj obuhvata kvalitativne i kvantitativne podatke, odnosno informacije koje se odnose na sledeće oblasti:

- strategiju i politike upravljanja rizicima;
- strukturu kapitala;
- adekvatnost kapitala;
- proces interne procene adekvatnosti kapitala;
- izloženost Banke rizicima i pristupe za merenje i procenu rizika.

Izveštaj ispunjava zahteve za objavljivanjem propisane članom 51a Zakona o bankama (Službeni Glasnik RS br. 107/2005 i 91/2010) i Odlukom Narodne banke Srbije o objavljivanju podataka i informacija banke (Službeni Glasnik RS br. 45/2011).

U skladu sa zahtevima Odluke o objavljivanju podataka i informacija banke, Banka je u obavezi da objavi kvalitativne i kvantitativne podatke, odnosno informacije, propisane navedenom Odlukom, jednom godišnje sa stanjem na dan 31. decembra. Takođe, kvantitativne podatke, odnosno informacije je potrebno objaviti sa stanjem na dan 30. juna.

Aktivnosti kojima se obezbeđuje adekvatnost objavljenih podataka, odnosno informacija predmet su redovnih nezavisnih revizija.

Izveštaj je dostupan na internet stranici Banke (http://www.erstebank.rs/rs/O_nama/Izvestaji).

Iznosi u ovom Izveštaju su iskazani u hiljadama dinara Republike Srbije (RSD), osim ukoliko nije drugačije naznačeno.

2. SISTEM UPRAVLJANJA RIZICIMA

2.1. SISTEM, STRATEGIJA I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA

Imajući u vidu delatnost kojom se bavi, Banka je sklona preuzimanju različitih vrsta rizika u svome poslovanju i stoga je prisutnost rizika opšta karakteristika različitih poslovnih aktivnosti Banke. Sa tim u vezi, Banka je uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima koji je zasnovan na njenoj jasnoj strategiji upravljanja rizicima i uključen u sve njene poslovne aktivnosti, obezbeđujući na taj način usklađenost rizičnog profila Banke sa njenom utvrđenom sklonošću ka rizicima.

Sistem upravljanja rizicima podrazumeva upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju i obuhvata identifikovanje rizika, merenja odnosno procene rizika, ublažavanja rizika i praćenja rizika, uključujući nadzor i izveštavanje o rizicima. Pored postizanja internog cilja efektivnog i efikasnog upravljanja rizicima, sistem upravljanja rizicima Banke je razvijen kako bi se ispunili i eksterni, a naročito, zahtevi regulatora.

Proaktivna strategija rizika Banke je usmerena na postizanje optimalnog prihvatljivog nivoa rizika a u cilju smanjenja potencijalnih negativnih efekata na kapital i finansijsku poziciju Banke, uz pridržavanje načela stabilnosti, sigurnosti, likvidnosti i rentabilnosti poslovanja.

Strategija za upravljanje rizicima detaljno je opisana i definisana u sedećim dokumentima Banke: Politika o utvrđivanju materijalno značajnih rizika, Politika o određivanju kapaciteta preuzimanja rizika, Politika stres testiranja i Politika o sklonošću ka rizicima. Dokumenta sadrže pregled i definicije svih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena, sklonost ka rizicima određenu u skladu sa ciljevima Banke, osnovna načela preuzimanja rizika i upravljanja rizicima, ocenu materijalne značajnosti rizika kao metodologiju obračuna internih kapitalnih zahteva za pokriće rizika i metodologiju sprovođenja procesa stres testiranja i druga načela procesa interne procene adekvatnosti kapitala banke.

Prihvatljiv nivo rizika Banke, odnosno njena sklonost ka rizicima, predstavlja strukturu i maksimalni nivo rizika koje je Banka spremna da preuzme sa strateškog aspekta. Sklonost ka rizicima Banke je usklađena sa strateškim i poslovnim planovima Banke. Obezbeđenje poslovanja Banke u skladu sa utvrđenom sklonošću ka rizicima se postiže kroz redovan proces planiranja za narednu poslovnu godinu, kao i naredne četiri poslovne godine, implementacijom operativnih ciljeva za pojedinačne vrste rizika i limita poslovanja, obezbeđujući na taj način integrisanost sistema upravljanja rizika u sve poslovne aktivnosti Banke.

Banka je uspostavila politike i procese u skladu sa definisanom strategijom upravljanja rizicima, koji obezbeđuju dovoljno podrške i usmeravanja kako bi se realizovali strateški ciljevi i postigla usaglašenost sa regulatornim zahtevima u vezi sa upravljanjem pojedinačnim vrstama rizika, kao i procedure vezane za redovno izveštavanje Banke u vezi sa upravljanjem rizicima. Politike i procedure su sveobuhvatne, uskladištene na jednom centralnom mestu, transparentne i dostupne relevantnim zainteresovanim licima.

Imajući u vidu poslovnu strategiju Banke, ključni rizici kojima je Banka izložena su kreditni rizik, tržišni rizici i operativni rizik. Banka se takođe usredsređuje i na upravljanje rizikom likvidnosti, rizikom koncentracije. Pored upravljanja navedenim rizicima, kroz svoj sistem kontrole i upravljanja rizicima, Banka razmatra druge materijalno značajne rizike kojima je izložena.

2.2. ORGANIZOVANJE PROCESA UPRAVLJANJA RIZICIMA

Nadzor i kontrola rizika se postižu jasnom organizacionom strukturom sa definisanim ulogama i odgovornostima, delegiranim autoritetima i utvrđivanjem limita rizika.

Krajnja odgovornost za upravljanje rizicima pripada Upravnom odboru i Izvršnom odboru. Izvršni odbor, a naročito član Izvršnog Odbora nadležan za rizike (engl. *Chief Risk Officer – CRO*), sprovodi funkciju nadgledanja u okviru strukture procesa upravljanja rizicima Banke. Kontrola i upravljanje rizicima u Banci se sprovode na osnovu poslovne strategije i strategije rizika usvojenih od strane Upravnog odbora kao i na osnovu relevantnih metodologija upravljanja rizicima. CRO je odgovoran za implementiranje i poštovanje strategije kontrole i upravljanja rizicima koje se odnose na sve vrste rizika i poslovne aktivnosti. Dok Izvršni odbor, a naročito CRO, osigurava dostupnost odgovarajuće infrastrukture i osoblja, kao i metoda, standarda i procesa koji ih podržavaju, na operativnom nivou se odvijaju identifikacija, merenje, procena, odobrenje, nadgledanje, upravljanje i definisanje limita relevantnih rizika. Izvršni odbor je podržan od strane nekoliko nezavisnih organa, odnosno tela koji su uspostavljeni kako bi operativno izvršavali funkcije kontrole i sprovodili strateška zaduženja.

Osnovne uloge u upravljanju rizicima imaju sledeći organi, odnosno tela:

Sektor upravljanja rizicima

Sektor upravljanja rizicima, kao posebna organizaciona jedinica funkcionalno i organizaciono odvojene od aktivnosti preuzimanja rizika Banke, je odgovoran za sistem upravljanja rizicima u Banci.

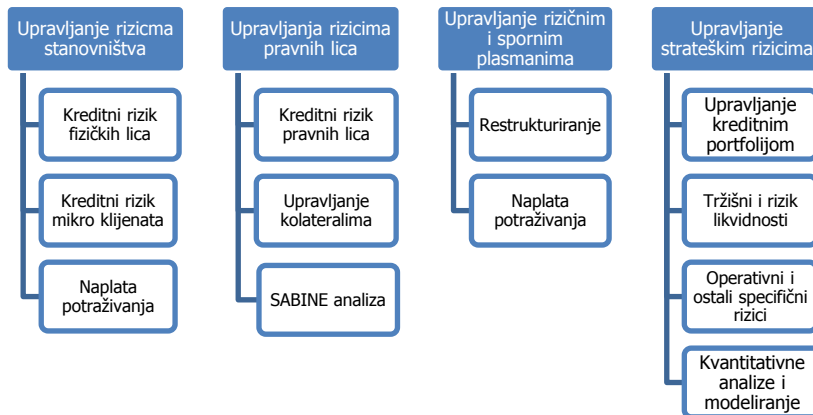
Odgovornosti Sektora upravljanja rizicima obuhvataju sledeće:

- Identifikovanje i merenje, odnosno procena izloženosti Banke prema pojedinim vrstama rizika;
- Praćenje rizika, uključujući nadzor, izradu analiza i izveštaja o visini pojedinih rizika, njihovim uzrocima i posledicama;
- Merenje, odnosno procena kao i praćenje rizičnog profila Banke i adekvatnosti kapitala;
- Praćenje parametara koji utiču na poziciju izloženosti Banke rizicima, prevashodno uključujući upravljanje i optimizaciju kvaliteta aktive i troška rizika;
- Razvijanje, primena i validacija kvantitativnih metoda i modela za upravljanje rizicima kao elemenata u procesu poslovnog odlučivanja;
- Izrada strategija i predloga limita izloženosti Banke po pojedinim vrstama rizika kao i kontrola ispunjenosti istih;
- Kvantifikovanje rezultata stres testiranja promena u ekonomskom okruženju i makro-ekonomskim uslovima koji utiču na finansijski položaj i kapital Banke;
- Procena rizičnosti novih proizvoda i procesa;
- Izrada metodologija, pravila, politika i procedura za upravljanje rizicima u skladu sa važećom zakonskom regulativom, zahtevima Grupe i posebnim potrebama Banke;
- Obezbeđivanje konzistentnosti i transparentnosti u sklopu procesa indentifikovanja, merenja, upravljanja, kontrole i izveštavanja o rizicima;
- Uspostavljanje poslovne prakse i kreiranje kulture okrenutosti ka rizicima podizanjem svesti zaposlenih o upravljanju rizicima.

Imajući u vidu različitost oblasti koje pokriva, a u cilju efikasnijeg obavljanja svoje uloge, Sektor upravljanja rizicima je podeljen u sledeće četiri organizacione jedinice:

- Direkcija upravljanja rizicima stanovništva;
- Direkcija upravljanja rizicima pravnih lica;
- Direkcija upravljanja rizičnim i spornim plasmanima;
- Direkcija za upravljanje strateškim rizicima Banke.

Slika ispod daje pregled organizacione strukture Sektora upravljanja rizicima Banke, pripadajućih direkcija i odeljenja, i na taj način predstavlja sistema kontrole koji je uspostavljen u Sektoru.

Slika 1: Organizacija Sektora upravljanja rizicima

Direkcija upravljanja rizicima fizičkih lica se fokusira na klijente fizička lica, mala preduzeća i preduzetnike (u daljem tekstu *Retail* klijenti), koordiniše proces i standarde upravljanja kreditnim rizikom Retail klijenata, prevashodno kroz proces odobrenja plasmana Retail klijentima. Direkcija je takođe odgovorna za proces naplate potraživanja od fizičkih lica u statusu neizmirenja kao i pripremu različitih analiza i izveštaja o kreditnom riziku Retail klijenata Banke.

Direkcija upravljanja rizicima pravnih lica sprovodi funkciju operativnog upravljanja kreditnim rizikom klijenata pravnih lica Banke. Odgovorna je za formalnu verifikaciju, preporuku i odobrenje kreditnog rizika klijenata pravnih lica. Direkcija je takođe odgovorna za proces prihvatanja i praćenja sredstava obezbeđenja koje Banka prihvata za plasmane pravnim licima.

Direkcija za upravljanje rizičnim i spornim plasmanima je odgovorna za naplatu kao i za restrukturiranje klijenata u statusu neizmirenja iz segmenta klijenata pravnih lica i preduzetnika.

Direkcija Upravljanja strateškim rizicima je odgovorna za upravljanje rizičnim portfolijima Banke na makro nivou, za obezbeđenje adekvatnih metodologija i alata za upravljanje rizicima kao i adekvatnog okvira za kontrolu rizika i politika.

Kreditni odbor

Kreditni odbor (*eng.* Credit Committee) je odgovoran za odobrenje kreditnog rizika i plasmana klijentima. Odbor je organizovan u pet nivoa odlučivanja (CC1- CC5) u zavisnosti od limita koji je klijentu odobren, pokrivenosti sredstvima obezbeđenja i kreditnog rejtinga klijenta. Svaku odluku mora pratiti princip „dva para očiju“ odnosno, moraju je odobriti bar dva odgovorna lica u okviru nadležnog nivoa odlučivanja.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (*engl.* Asset and Liability Management Committee) prati izloženost Banke rizicima koji proizlaze iz strukture njenih bilansnih obaveza i potraživanja i vanbilansnih stavki, predlaže mere za upravljanje kamatnim rizikom i rizikom likvidnosti, a obavlja i druge poslove utvrđene aktima Banke i propisima Narodne banke Srbije.

Služba za upravljanje aktivom i pasivom

Služba za upravljanje aktivom i pasivom je organizovana kao samostalni organizacioni deo koji je direktno odgovoran Izvršnom odboru Banke. Ona je odgovorna za upravljanje izvorima finansiranja i likvidnost Banke, kao i za upravljanje rizikom promene kamatnih stopa i deviznim rizikom.

Služba unutrašnje revizije

Unutrašnja revizija sprovodi nezavisno vrednovanje sistema upravljanja rizicima, vrši redovnu procenu adekvatnosti, pouzdanosti i efikasnosti sistema unutrašnjih kontrola i o rezultatima svog rada izveštava rukovodstvo Banke i Odbor za reviziju.

Služba kontrole usklađenosti poslovanja Banke sa propisima - Compliance

Služba kontrole usklađenosti poslovanja Banke sa propisima (engl. *Compliance*) je nezavisna služba, odgovorna je za identifikaciju i praćenje rizika usklađenosti poslovanja Banke sa propisima, kao i za upravljanje tim rizikom. Pod ovim rizikom podrazumevaju se: rizik od sankcija regulatornog tela, rizik od finansijskih gubitaka i reputacioni rizik, a može se javiti usled neusklađenosti poslovanja Banke sa važećim zakonima, propisima, standardima poslovanja, kao i sa dobrim poslovnim običajima.

Služba Compliance upravlja sledećim rizicima:

- Odeljenje Centralnog Compliance – rizici usaglašenosti sa propisima, rizici hartija od vrednosti u sklopu upravljanja rizicima sukoba interesa i reputacionog rizika;
- Odeljenje kontrole sprečavanja pranja novca (AML) – rizici pranja novca i finansiranja terorizma;
- Odeljenje upravljanja rizicima finansijskog kriminala – rizici internih i eksternih prevara, kriminalnih radnji, ne postupanja po propisima i internim aktima Banke, rizici ne poštovanja poslovnih običaja odnosno neetičkog ponašanja.

2.3. IZVEŠTAVANJE O UPRAVLJANJU RIZICIMA

Izveštavanje je od ključne važnosti kako bi se rukovodstvu Banke obezbedile informacije potrebne za upravljanje. Adekvatnost izveštavanja u pogledu obima, kvaliteta i blagovremenosti je neophodna kako bi se rukovodstvu Banke omogućilo da blagovremeno reaguje na stvaran i predviđen razvoj rizika.

Praćenje i kontrola rizika se, između ostalog, postiže sveobuhvatnim sistemom izveštavanja podržanog uspostavljanjem limita. Limiti odražavaju poslovnu strategiju i tržišno okruženje Banke, kao i nivo rizika koji je Banka spremna da prihvati. Tekuća izloženost Banke rizicima i njen razvoj se poredi sa različitim uspostavljenim limitima kako bi se osigurao odgovarajući rizični profil Banke.

Informacije sakupljene iz svih poslovnih aktivnosti se ispituju i obrađuju da bi se identifikovali, analizirali i kontrolisali novi rizici. Ove informacije se prezentuju i objašnjavaju Upravnom odboru, Izvršnom odboru, Odboru za upravljanje aktivom i pasivom kao i zainteresovanim rukovodiocima poslovnih jedinica. Izveštaji pružaju dovoljno informacija o ukupnoj izloženosti prema različitim vrstama rizika, regionima i zemljama, industrijama i grupama klijenata, koncentracijama na nivou individualnih klijenata i ostalim koncentracijama, merama izloženosti tržišnom riziku, racijama likvidnosti, odstupanju od utvrđenih limita, itd. Izveštaji se pripremaju i dostavljaju nadležnima na dnevnom, nedeljnom, mesečnom i kvartalnom nivou, kao i u skladu sa zahtevima istih.

Najznačajniji izveštaji o kreditnom riziku sadrže informacije o razvoju volumena u svakom poslovnom segmentu, kvalitetu portfolija klasifikovanog po ocenama rizika i kretanjima različitih racija tj. indikatora rizika, nivo primljenih sredstava obezbeđenja, vrednosti rezervisanja za kreditne gubitke, kao i detaljne informacije o klijentima koji su izloženi riziku nastupanja statusa neizmirenja obaveza ili koji već jesu u statusu neizmirenja obaveza. Izveštaji služe kao osnova za ažuriranje kreditne politike poslovnih segmenata i njihovih poslovnih strategija i strategije upravljanja rizicima.

Izveštavanje o tržišnim rizicima uključuje ocenu tržišnog rizika u knjizi trgovanja koja se zasniva na Value-at-Risk (VaR) i Price Value Basis Point (PVBP) merama. Takođe, eksterno regulatorno izveštavanje o tržišnom riziku, kojem Banka može da bude izložena po osnovu izloženosti u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja, obuhvata izveštavanje o neto otvorenoj valutnoj poziciji.

Izveštaji o operativnom riziku pokazuju razvoj i analize različitih događaj operativnog rizika i ključnih indikatora rizika.

Najznačajniji izveštaji o riziku likvidnosti uključuju izveštaje o pokazatelju likvidnosti, dnevnoj dinarskoj i deviznoj likvidnosti, petodnevnoj likvidnosti kao i racijama pokrića likvidnosti (engl. Liquidity Coverage Ratio – LCR) i stabilnog neto finansiranja (engl. Net Stable Funding ratio - NSFR) propisanim Bazel III standardom.

Banka izračunava i izveštava o kamatnom riziku odvojeno za sve značajne valute (izloženost u valuti preko 5% bilansa stanja), odnosno konkretno za RSD i EUR. Analize se sprovode mesečno ili kvartalno, u zavisnosti od vrste kamatnog rizika koji se analizira. Dalje, izveštaj koji daje pregled stanja na tržištu se priprema mesečno za potrebe sastanaka Odbora za upravljanje aktivom i pasivom.

Pored gore navedenog, Upravnom odboru se kvartalno dostavlja opsežan izveštaj o rizicima koji sadrži sve bitne informacije potrebne za ocenu rizika kojima je Banka izložena.

U Banci se sastavljaju dodatni izveštaji o upravljanju rizicima, kako bi se obezbedilo da sve poslovne jedinice imaju pristup opširnim, neophodnim i ažurnim informacijama.

2.4. UBLAŽAVANJE RIZIKA

Prilikom procesa odobravanja plasmana, Banka naplatu očekuje prevashodno iz budućih novčanih tokova dužnika. Kao dopunu ovom vidu naplate i kako bi se smanjio gubitak usled potencijalnog nastupanja statusa neizmirenja obaveza dužnika, Banka uzima različita sredstva obezbeđenja (kolaterale) kao zaštitu. Banka uzima što je moguće više kolaterala, pri čemu se prednost daje kolateralima koji se mogu brzo i jednostavno realizovati. Mogućnost uzimanja kolaterala zavisi od tekuće tržišne situacije i poslovne konkurencije. Efikasnost tehnika ublažavanja kreditnog rizika se meri i kontroliše praćenjem vremena potrebnog za realizaciju kolaterala i odstupanja realizovanih vrednosti kolaterala od očekivanih.

Sve prihvatljive vrste kolaterala, kao i način vrednovanja i upravljanja istim, su detaljno objašnjeni u iscrpnom Katalogu kolaterala. Kolaterali se priznaju odnosno koriste za ublažavanje kreditnog rizika u skladu sa zahtevima propisanim ovim katalogom i po ispunjenju odgovarajuće domaće zakonske regulative. To podrazumeva vrednovanje i klasifikovanje sredstava obezbeđenja i njihovo korišćenje za umanjenje kreditnog rizika.

3. REGULATORNI KAPITAL

3.1. STRUKTURA REGULATORNOG KAPITALA

Banka je poštovala zahteve Odluke Narodne banke Srbije o adekvatnosti kapitala banaka (Službeni Glasnik RS br. 46/2011, 6/2013) prilikom izračunavanja regulatornog kapitala.

Ukupni regulatorni kapital Banke čini zbir Osnovnog kapitala i Dopunskog kapitala, umanjen za Odbitne stavke od kapitala.

Na dan 31. decembra 2013. godine, struktura regulatornog kapitala Banke je kao što sledi:

	<i>RSD '000</i>
<i>Kvalifikovani kapital</i>	
Nominalna vrednost uplaćenih akcija, osim preferencijalnih kumulativnih akcija	10.040.000
Emisiona premija	124.475
Rezerve iz dobiti	2.534.108
Neraspoređena dobit iz ranijih godina	573.970
Nematerijalna ulaganja	-411.865
Regulatorna usklađivanja vrednosti – Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	-1.470
Regulatorna usklađivanja vrednosti - potrebna rezerva iz dobiti za procenjene gubitke po bilansnoj aktivi i vanbilansnim stavkama banke	-1.545.544
Osnovni kapital	11.313.675
Subordinirane obaveze	2.096.968
Deo revalorizacionih rezervi	33.890
Dopunski kapital	2.130.858
Potrebna rezerva iz dobiti za procenjene gubitke po bilansnoj aktivi i vanbilansnim stavkama	-1.545.544
Prekoračenje kvalifikovanih učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru	-3.866
Odbitne stavke od kapitala	-1.549.410
<i>Od čega: umanjenje Osnovnog kapitala</i>	<i>774.705</i>
<i>Od čega: umanjenje Dopunskog kapitala</i>	<i>774.705</i>
Ukupno osnovni kapital	10.538.970
Ukupno dopunski kapital	1.356.153
Ukupno kapital	11.895.123

Tabela 1: Struktura regulatornog kapitala

Banka upravlja strukturom kapitala i vrši usklađivanja u skladu sa promenama u ekonomskim uslovima i rizikom karakterističnim za aktivnosti Banke.

Takođe, Banka osigurava da visina njenog kapitala u toku njenog poslovanja nikad ne bude manja od dinarske protivvrednosti iznosa od 10.000.000 evra prema zvaničnom srednjem kursu NBS, u skladu sa propisanim u Zakonu o bankama.

3.2. OSNOVNE KARAKTERISTIKE ELEMENATA REGULATORNOG KAPITALA

3.2.1. OSNOVNI KAPITAL

Akcijski kapital

Na dan 31. decembra 2013. godine, nominalna vrednost uplaćenog akcijskog kapitala osim preferencijalnih kumulativnih akcija, odnosno upisani i uplaćeni kapital Banke se sastoji od 1.004.000 običnih akcija pojedinačne nominalne vrednosti od RSD 10.000. U toku 2013. godine, nije bilo promena u akcijskom kapitalu.

Većinski akcionar Banke je Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč sa učešćem od 74% u akcijskom kapitalu na dan 31. decembra 2013. godine.

Struktura akcionara Banke na dan 31. decembra 2013. godine je sledeća:

Naziv akcionara	Broj akcija	Učešće u %
Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč	742.960	74,0
Steiermärkische Bank und Sparkassen AG, Grac	261.040	26,0
Ukupno	1.004.000	100,0

Tabela 2: Struktura akcionara

Emisiona premija

Emisiona premija u iznosu od RSD 124.475 hiljada na dan 31. decembra 2013. godine obuhvata pozitivnu razliku između postignute prodajne vrednosti akcija i njihove nominalne vrednosti.

Rezerve iz dobiti

Rezerva iz dobiti na dan 31. decembra 2013. godine iznosi RSD 2.534.108 hiljada. Na dan 31. decembra 2012. godine rezerva iz dobiti iznosila je RSD 1.843.171 hiljada i uvećana je za RSD 690.937 hiljada po osnovu neraspoređenog dobitka iz 2012. godine, a na osnovu Odluke Skupštine akcionara Banke od 29. marta 2013. godine.

Ostalo

Neraspoređena dobit iz ranijih godina iznosi RSD 573.970 hiljada i predstavlja dobit utvrđenu aktuarskim obračunom u skladu sa MRS 19.

Nematerijalna ulaganja u iznosu od RSD 411.865 hiljada na dan 31. decembra 2013. godine.

Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju iznose RSD 1.470 hiljada.

Banka u 2013. godini kao odbitnu stavku od osnovnog kapitala tretira 50% iznosa potrebne rezerve za procenjene gubitke, tako da 31. decembra 2013. potrebna rezerva za procenjene gubitke, koja je tretirana kao odbitna stavka od osnovnog kapitala iznosi RSD 1.545.544 hiljada. Videti i tačku 3.2.3.

3.2.2. DOPUNSKI KAPITAL**Subordinirane obaveze**

Stanje obaveza po subordiniranim kreditima, koje ispunjavaju uslove za uključivanje u Dopunski kapital, na dan 31. decembra 2013. godine je prikazano u sledećoj tabeli:

<i>RSD '000</i>					
Naziv poverioca	Oznaka valute kredita	Inicijalno odobreni iznos kredita u valuti	Datum dospeća	Učešće u %	Stanje na dan 31.12.2013. godine
EGB Ceps	EUR	10.800.000	20.12.2015.	21,5	471.670
Erste GCIB	EUR	15.000.000	27.12.2021.	78,5	1.719.632
Ukupno		25.800.000		100,0	2.191.302

Tabela 3: Subordinirane obaveze

Subordinirani dugoročni kredit odobren od strane Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč je odobren dana 20. decembra 2005. godine u iznosu od EUR 10.800.000 na period od 10 godina sa grejs periodom od 5 godina i kamatnom stopom u visini kvartalnog EURIBOR-a uvećanog za 2,4% na godišnjem nivou. U skladu sa ugovornim odredbama, glavnica se otplaćuje u 21 jednake kvartalne rate od kojih prva dospeva nakon isteka grejs perioda.

Subordinirani dugoročni kredit odobren od strane Erste GCIB Finance, Amsterdam odobren je dana 27. decembra 2011. godine u iznosu od EUR 15.000.000 na period od 10 godina sa grejs periodom od 5 godina i kamatnom stopom u visini kvartalnog EURIBOR-a uvećanog za 3,65% na godišnjem nivou. U skladu sa ugovorenim odredbama, glavnica se otplaćuje u 21 jednake kvartalne rate od kojih prva dospeva nakon isteka grejs perioda.

U skladu sa Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala banke, subordinirane obaveze koje se uključe u Dopunski kapital se u poslednjih pet godina pre roka dospeća te obaveze umanjuju kumulativno za 20% godišnje, pa se u poslednjoj godini pre roka dospeća ne uključuju u Dopunski kapital. U skladu sa tim, ugovoreni subordinirani dugoročni kredit odobren od strane Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč je umanjen za odgovarajući procenat prilikom uključivanja u Dopunski kapital.

Tabela ispod prikazuje iznos subordiniranih obaveza uključenih u Dopunski kapital na dan 31. decembra 2013. godine:

<i>RSD '000</i>	
Naziv poverioca	Subordinirani kapital
Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč	377.336
Erste GCIB Finance, Amsterdam	1.719.632
Ukupno	2.096.968

Tabela 4: Subordinirani kapital

Deo revalorizacionih rezervi

Revalorizacione rezerve se odnose na hartije od vrednosti koje se kotiraju na berzi i koje se jednom mesečno usklađuju sa cenom na tržištu. Po osnovu ovih usklađivanja Banka je ostvarila pozitivne revalorizacione rezerve u iznosu od RSD 33.890 hiljada (posle umanjenja za porez).

3.2.3. ODBITNE STAVKE OD KAPITALA

Odbitne stavke od kapitala se oduzimaju od Osnovnog i Dopunskog kapitala na način da je 50% njihovog ukupnog iznosa oduzeto od Osnovnog kapitala i 50% od Dopunskog kapitala.

Na dan 31. decembra 2013. godine sledeće stavke su bile odbitne od kapitala:

Potrebna rezerva za procenjene gubitke

Potrebna rezerva za procenjene gubitke po bilansnoj aktivi i vanbilansnim stavkama predstavlja zbir pozitivnih razlika, utvrđenih na nivou dužnika, između rezerve za procenjene gubitke obračunate u skladu sa Odlukom NBS o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke (Službeni Glasnik RS br. 94/2011, 57/2012, 123/2012, 43/2013 i 113/2013) i utvrđenog iznosa ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama obračunatih u skladu sa MRS/ MSFI.

Na dan 31. decembra 2013. godine, ukupna potrebna rezerva za procenjene gubitke koji mogu nastati po osnovu bilansne aktive i vanbilansnih stavki iznosi RSD 3.091.087 hiljada. Banka u 2013. godini kao odbitnu stavku od kapitala tretira 50% iznosa potrebne rezerve za procenjene gubitke, tako da 31. decembra 2013. potrebna rezerva za procenjene gubitke, koja je tretirana kao odbitna stavka od kapitala iznosi RSD 1.545.544 hiljada.

Prekoračenje kvalifikovanih učešća

Prekoračenje kvalifikovanih učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru iznose RSD 3.866 hiljada na dan 31. decembra 2013. godine i korišćena su kao odbitna stavka od kapitala.

4. ADEKVATNOST KAPITALA

4.1. REGULATORNI KAPITALNI ZAHTEVI

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, ukupan iznos kapitalnih zahteva se izračunava i stavlja u odnos sa regulatornim kapitalom. Regulatorni kapital mora biti raspoloživ najmanje u iznosu zbira minimalnih kapitalnih zahteva.

Minimalni kapitalni zahtev u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, t.j. ratio adekvatnosti kapitala, od 12% je bio postignut sve vreme u toku izveštajnog perioda. Na dan 31. decembra 2013. godine ratio adekvatnosti kapitala je iznosio 20,95%.

Na osnovu poslovnih aktivnosti Banke, sledeći kapitalni zahtevi su obračunati za kreditni rizik, tržišne rizike (tj. cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti i deviznog rizika) i operativni rizik.

4.1.1. KREDITNI RIZIK

Kapitalni zahtev za kreditni rizik izračunava se množenjem ukupne aktive ponderisane kreditnim rizikom sa 12%. Banka izračunava aktivu ponderisanu kreditnim rizikom primenom standardizovanog pristupa za sve klase izloženosti.

Za potrebe obračuna aktive ponderisane kreditnim rizikom, Banka ne koristi rejtinge agencija za eksterne kreditne rejtinge ni za jednu klasu izloženosti. Za klasu izloženosti prema državama i centralnim bankama, Banka koristi kreditne procene država koje su sporazumno odredile agencije za kreditiranje izvoza, potpisnice Sporazuma Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (eng. *Arrangement on Guidelines for Officially Supported Export Credits*, u daljem tekstu OECD).

Dodatno, ponderi kreditnog rizika za potraživanja u klasi izloženosti prema bankama, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, izvode se iz preostalog roka dospeća plasmana i nivoa kreditnog kvaliteta zemlje određenog na bazi OECD klasifikacije.

Tabela ispod daje pregled raspoređivanja OECD kreditnih rejtinga u nivoe kreditnog kvaliteta:

Klasifikacija rizika države u skladu sa listom agencija za kreditiranje izvoza (OECD-a)	0	1	2	3	4	5	6	7
Kategorije najmanjih premija osiguranja izvoza	0	1	2	3	4	5	6	7
Ponder kreditnog rizika	0%	0%	20%	50%	100%	100%	100%	150%

Tabela 5: Raspoređivanje kreditnih rejtinga izabrane agencije za kreditiranje izvoza u nivoe kreditnog kvaliteta

Izuzetno, za izloženosti prema Republici Srbiji i Narodnoj banci Srbije, Banka koristi Odlukom o adekvatnosti kapitala propisani ponder rizika 0%.

Za više informacija videti tačku 6.1.

Tabela ispod pruža prikaz ukupnih minimalnih kapitalnih zahteva za kreditni rizik na dan 31. decembra 2013. godine. Kapitalni zahtev za kreditni rizik je raspoređen po klasama izloženosti kao što sledi:

	<i>RSD '000</i>
Klasa izloženosti	Kapitalni zahtev
Država i centralne banke	-
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	19.420
Javna administrativna tela	1.384
Banke	286.803
Privredna društva	3.326.304
Fizička lica	1.648.653
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	461.371
Dospela nenaplaćena potraživanja	107.967
Ulaganja u otvorene investicione fondove	-
Ostale izloženosti	116.141
Ukupno	5.968.042

Tabela 6: Kapitalni zahtev za kreditni rizik po klasama izloženosti

4.1.2. TRŽIŠNI RIZICI

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka je za pokriće tržišnih rizika obračunala regulatorni kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti.

Kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti jednak je zbiru kapitalnih zahteva za specifični i opšti cenovni rizik po osnovu ovih hartija, pomnožen sa 1,5. Kapitalni zahtev za opšti cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti izračunava se primenom metoda dospeća. Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka nije bila izložena specifičnom cenovnom riziku po osnovu dužničkih hartija od vrednosti.

Ukupan kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti, na dan 31. decembra 2013. godine je iznosio RSD 43.797 hiljada.

S obzirom da je na datum 31.12.2013. godine zbir ukupne neto otvorene devizne pozicije i apsolutne vrednosti neto otvorene pozicije u zlatu manji od 2% kapitala banke i iznosi 0.61%, Banka nije računala kapitalni zahtev za devizni rizik.

4.1.3. OPERATIVNI RIZIK

Za izračun regulatornog kapitalnog zahteva za operativni rizik Banka primenjuje pristup osnovnog indikatora (engl. *Basic Indicator Approach* – BIA).

Na dan 31. decembra 2013. godine, kapitalni zahtev za operativni rizik je iznosio RSD 800.205 hiljada.

5. PROCES INTERNE PROCENE ADEKVATNOSTI KAPITALA

5.1. PROCES

Proces interne procene adekvatnosti kapitala (engl. *Internal capital adequacy assessment process* - ICAAP) je uspostavljen sa ciljem utvrđivanja i održavanja na kontinuiranoj osnovi internog kapitala koji Banka smatra adekvatnim za pokriće rizika kojima je izložena. ICAAP u osnovi služi da proceni da li Banka može da „priušti“ preuzete rizike poređenjem svog rizičnog profila sa internim kapitalom (potencijalima za pokriće).

ICAAP je uspostavljen kako bi kontinuirano pružao podršku proaktivnom i doslednom upravljanju rizicima Banke, pri tom obezbeđujući adekvatan kapacitet kapitala koji odražava vrstu i nivo rizika Bankinog rizičnog profila. ICAAP definiše pravila za kvantifikaciju svih materijalno značajnih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena, nezavisno od zahteva regulatora definisanih Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala banke.

Nadalje, ICAAP je uspostavljen kako bi odrazio strategiju, plan i obezbedio proaktivno upravljanje kapitalom. Planiranjem internog kapitala, Banka obezbeđuje održavanje nivoa i strukture kapitala koji mogu da podrže očekivani rast plasmana, buduće izvore sredstava i njihovo korišćenje, politiku dividendi kao i sve promene u kapitalnim zahtevima regulatora.

ICAAP, kao alat za upravljanje, prevashodno teži sledećem:

- Analizi, praćenju i izveštavanju o rizičnom profilu Banke;
- Analizi, praćenju i izveštavanju o adekvatnosti internog kapitala Banke/ potencijalima za pokriće nasuprot rizičnom profilu;
- Predviđanju trendova u vezi sa Bankinim rizičnim profilom kao i kapitalom.

Proces interne procene adekvatnosti kapitala obuhvata sledeće faze:

- utvrđivanje materijalno značajnih rizika;
- izračunavanje internih kapitalnih zahteva za pojedinačne rizike;
- utvrđivanje ukupnih internih kapitalnih zahteva;
- poređenje sledećih elemenata:
 - kapitala obračunatog u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke i raspoloživog internog kapitala,
 - minimalnih kapitalnih zahteva izračunatih u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke i internih kapitalnih zahteva za pojedinačne rizike;
 - zbira minimalnih kapitalnih zahteva i ukupnih internih kapitalnih zahteva.

U sklopu ICAAP-a, interno je kreiran model za određivanje kapaciteta za preuzimanje rizika (engl. *Risk-bearing Capacity Calculation - RCC*) kojim se određuje adekvatnost internog kapitala u skladu sa zahtevima ICAAP-a. RCC se koristi za merenje rizika kojima je Banka izložena i njihovo poređenje sa internim kapitalom kojim Banka raspolaže za pokriće tih rizika. U osnovi on određuje da li Banka može da „priušti“ preuzete rizike poređenjem svog ekonomskog kapitala sa internim kapitalom.

Za potrebe ICAAP-a, Banka razmatra jedino materijalno značajne rizike prilikom obračuna ekonomskog kapitala u okviru RCC modela. Preciznije, ekonomski kapital predstavlja iznos kapitala potreban za pokriće svih materijalno značajnih rizika kojima je Banka izložena, a obračunat primenom ekonomskih mera opisanih u nastavku teksta i bez primene efekata diversifikacije. Ekonomski kapital se zatim poredi sa internim kapitalom (potencijal za pokriće). Interni kapital se razlikuje od regulatornog kapitala obračunatog u skladu sa Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala banke.

Generalno, suma potencijala za pokriće mora da bude veća ili jednaka ukupnom rizičnom profilu Banke. Banka je definisala Maksimalni iznos preuzimanja rizika (engl. *Maximum Risk Exposure Limit - MREL*) kao jednu od mera za izražavanje i praćenje sklonosti Banke ka rizicima. MREL je određen kao suma potencijala za pokriće umanjena za rezultat stres testiranja, čime se odslikavaju efekti malo verovatnih, ali mogućih budućih negativnih događaja ili pogoršanja u ekonomskom okruženju koja mogu imati negativni efekat na Banku.

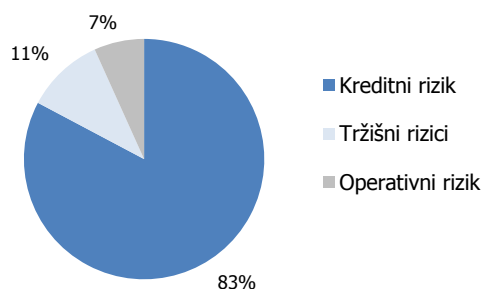
Takođe, razvijen je sistem „semafora“ kako bi se rukovodstvo Banke obavestila do kog nivoa je iskorišćen MREL Banke i kako bi se obezbedilo dovoljno vremena da se reaguje na promene primenom mera bilo na strani nivoa rizika bilo na strani kapitala.

Prilikom interne procene adekvatnosti kapitala Banka uvažava regulatorne zahteve, konkretno Odluku Narodne banke Srbije o upravljanju rizicima banke (Službeni Glasnik RS br. 45/2011, 94/2011, 119/2012, 123/2012, 23/2013-dr.odluka, 43/2013 i 93/2013). Istovremeno, Banka se usklađuje sa standardima Grupe¹.

ICAAP metodologija Banke je uspostavljena tokom 2011. godine.

Slika sa desne strane prikazuje učešće pojedinačnih vrsta rizika u ekonomskom kapitalu Banke na dan 31. decembar 2013. godine.

Ekonomski kapital prema vrsti rizika u %

Rezultati obračuna kapaciteta za preuzimanje rizika su prikaza u tabeli ispod:

Kapacitet preuzimanja rizika na dan 31 decembra 2013. godine	RSD '000
Ekonomski kapital	9.372.558
Interni kapital	15.973.668
Višak	6.601.110

Tabela 7: Kapacitet preuzimanja rizika

5.2. MATERIJALNO ZNAČAJNI RIZICI

Materijalna značajnost rizika je ocenjena na osnovu jasnih kvantitativnih i kvalitativnih faktora definisanih za svaku vrstu rizika, pri čemu su se u isto vreme uzete u razmatranje kompleksnost poslovanja Banke kao i specifičnosti okruženja u kojem posluje.

Banka trenutno sledeće rizike procenjuje kao materijalno značajne i sledstveno ih uzima u obzir prilikom određivanja kapaciteta za preuzimanjem rizika:

- kreditni rizik (uključujući rezidualni rizik)
- tržišni rizik u knjizi trgovanja
- kamatni rizik u bankarskoj knjizi
- devizni rizik u bankarskoj knjizi
- operativni rizik
- rizik likvidnosti
- rizik koncentracije
- makroekonomski rizik
- reputacioni rizik
- strateški rizik

Banka računa kapitalni zahtev za kreditni rizik, tržišni rizik u knjizi trgovanja, kamatni rizik u bankarskoj knjizi, devizni rizik u bankarskoj knjizi i operativni rizik. Banka za pokriće rizika likvidnosti,

¹ Standardi Grupe su u skladu sa regulativom Bazela II ICAAP-a (Proces pregleda od strane regulatora, kako je navedeno u direktivi EU br. 2006/48).

rizika koncentracije, makroekonomskog, strateškog i reputacionog rizika ne računa direktno interni kapitalni zahtev, ali su ove vrste rizika obuhvaćene procesom stres testiranja.

Kapitalni zahtev za kreditni rizik u okviru Banke se za potrebe ICAAP-a izračunava kao 12% aktive ponderisane kreditnim rizikom obračunate u skladu sa metodologijom Grupe za potrebe ICAAP-a, a u skladu sa Austrijskim propisima koji regulišu solventnost (Austrijska regulativa: *Solvency Regulation, Austrian Federal Law Gazette II No 374/2006 and 253/2007*)². Trenutni obračun aktive ponderisane kreditnim rizikom Banke za potrebe izveštavanja prema NBS je zasnovan na prilagođenom standardizovanom pristupu.

Za tržišni rizik u knjizi trgovanja Banka primenjuje VaR pristup zasnovan na dnevnim istorijskim simulacijama za izračunavanje jednodnevnog VaR parametra uz interval poverenja od 99%, koji se zatim prevodi na period od godinu dana uz interval poverenja od 99,9%.

U okviru ICAAP-a za procenu internog kapitalnog zahteva za pokriće kamatnog rizika prisutnog u bankarskoj knjizi Banka primenjuje pristup istorijskih simulacija baziran na postojećim pozicijama bilansa stanja i jednogodišnjim promenama kamatnih stopa u prethodnih pet godina.

U obračunu internog kapitalnog zahteva za kamatni rizik bankarske knjige, trenutne vrednosti pozicija bilansa stanja (aktiva i pasiva) porede se sa vrednostima koje bi pozicije imale vrednovanjem putem najnepovoljnijih diskontnih stopa. Ove stope dobijaju se povećanjem i smanjenjem aktuelnih diskontnih stopa za iznos najnepovoljnije godišnje promene iz prethodnih pet godina. Interni kapitalni zahtev za pokriće kamatnog rizika bankarske knjige jednak je većoj od dve negativne promene kapitala Banke do kojih dolazi povećanjem i smanjenjem aktuelnih stopa za iznos najnepovoljnije godišnje promene kamatnih stopa.

Za potrebe procesa interne procene adekvatnosti kapitala, Banka obračunava interni kapitalni zahtev za devizni rizik u bankarskoj knjizi bez obzira da li je ukupna neto otvorena devizna pozicija Banke viša ili niža od 2% njenog kapitala. Banka koristi 12% ukupne neto otvorene pozicije za računanje internog kapitalnog zahteva za devizni rizik u bankarskoj knjizi. Ukupna duga devizna pozicija definiše se kao zbir svih neto dugih pozicija, dok ukupna neto kratka pozicija predstavlja zbir svih neto kratkih pozicija. Veća od ukupne duge devizne pozicije i apsolutne vrednosti ukupne kratke devizne pozicije predstavlja ukupnu neto otvorenu deviznu poziciju, a kao takva i osnovu za obračun internog kapitalnog zahteva.

Za potrebe ICAAP-a u merenju i proceni internog kapitalnog zahteva za pokriće operativnog rizika, Banka je do septembra 2012. godine koristila pristup osnovnog indikatora (engl. Basic Indicator Approach - BIA), a od septembra 2012. godine interni kapitalni zahtev se obračunava primenom naprednog pristupa (engl. Advanced Measurement Approach – AMA). Prema ovom pristupu Banka samostalno razvija metodologiju obračuna internog kapitalnog zahteva primenjujući statističko-matematičke tehnike i modele. Okvir naprednog pristupa obuhvata širok dijapazon tehnika upravljanja operativnim rizikom propisanih pravilima o kapitalnoj adekvatnosti za finansijske institucije Bazela II.

U merenju operativnog rizika Banka koristi napredni metod i to konkretno modele koji se zasnivaju na raspodeli verovatnoća gubitaka koji proizilaze iz operativnog rizika. Modeliranje ukupne raspodele verovatnoća sprovodi se u dva koraka: najpre se računaju raspodele učestalosti i intenziteta pojedinačnih gubitaka koji proizilaze iz operativnog rizika, a onda se primenom Monte-Karlo simulacije računaju ukupne raspodele verovatnoća. VaR operativnog rizika računa se za četiri vrste događaja koje se baziraju na klasifikaciji i tipologiji Bazela II.

² Najveća razlika između NBS i austrijske regulative koje pokrivaju kapitalnu adekvatnost odnosi se na ponder kreditnog rizika koji se dodeljuje izloženostima u klasi izloženosti Država i centralne banke u valuti koja nije RSD (100%) umesto pondera kreditnog rizika 0% koji se primenjuje u obračunu kapitalnog zahteva za kreditni rizik po Odluci NBS o adekvatnosti kapitala.

6. VRSTE RIZIKA

6.1. KREDITNI RIZIK

6.1.1. UPRAVLJANJE I KONTROLA

Kreditni rizik je rizik da će Banka pretrpeti gubitak zbog toga što njeni komitenti ili ugovorne strane neće moći u potpunosti ili delimično da izmire svoje dospele obaveze prema Banci u ugovorenim rokovima.

Poslovna politika Banke zahteva i predviđa maksimalnu zaštitu od izloženosti kreditnom riziku, kao najznačajnijem riziku u bankarskom poslovanju. Banka svojim internim aktima, politikama i procedurama koje se odnose na upravljanje rizicima, obezbeđuje adekvatan sistem upravljanja kreditnim rizikom kojim se isti svodi na prihvatljiv nivo.

Kreditni rizik Banke je uslovljen kreditnom sposobnošću dužnika, njegovom blagovremenošću prilikom izvršavanju obaveza prema Banci kao i kvalitetom instrumenata obezbeđivanja potraživanja.

Banka kontroliše i upravlja kreditnim rizikom prevashodno uspostavljanjem rigoroznih procesa za utvrđivanje minimalne kreditne sposobnosti dužnika prilikom odobrenja plasmana i zahtevanog nivoa kolaterala kao i za redovno praćenje iste za sve vreme trajanja ugovornog odnosa, definisanjem različitih nivoa odlučivanja prilikom odobrenja plasmana (koji odražavaju znanje i iskustvo zaposlenih), uspostavljanjem limita kojima se definiše nivo rizika koji je Banka voljna da prihvati na nivou pojedinačnih komitenata, geografskih područja i industrija kao i kroz praćenje tih limita.

6.1.2. DEFINICIJA DOGAĐAJA NASTANKA GUBITKA I DOSPELIH NENAPLAĆENIH POTRAŽIVANJA

Banka kontinuirano, korišćenjem velikog broja instrumenata za upravljanje rizikom, procenjuje sposobnosti klijenata da izmire svoje obaveze. To uključuje i kontinuirano praćenje portfolija kredita koji su u docnji.

Događaj nastanka gubitka nagoveštava da Banka neće biti u mogućnosti na naplati celokupno ugovoreno potraživanje (glavnicu, kamatu i/ili naknadu). Smatra se da je klijent u statusu neizmirenja obaveza ukoliko se realizuje sledeći događaj nastanka gubitka:

- dužnik ne izmiruje materijalno značajne obaveze duže od 90 dana (odnosno u docnji je) ili
- mala je verovatnoća da će dužnik izmiriti svoj dug u potpunosti usled finansijskih problema, mogućnosti nastupanja restrukturiranja, bankrotstva ili likvidacije kao i drugih događaja koji dovode do zaključka da je mala verovatnoća da će dužnik u potpunosti izmiriti svoj dug prema Banci.

Potraživanja se smatraju da su docnji počevši od dana kada se realizuje jedna od sledećih situacija:

- klijent nije izvršio blagovremeno ugovoreno plaćanje i iznos neplaćanja je materijalan³;
- klijent je prekoračio dozvoljenu kreditnu liniju;
- klijent je povukao nedozvoljenu kreditnu liniju.

6.1.3. ISPRAVKA VREDNOSTI BILANSNE AKTIVE I REZERVISANJA ZA GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA

Kreditni rizik svojstven bankarskom poslovanju se uzima u obzir obračunom ispravke vrednosti potraživanja priznatih u bilansu stanja i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama (u daljem

³ Iznos u docnji se smatra materijalnim ukoliko je veći od 1% potraživanja ili RSD 10.000 (RSD 1.000 za Retail klijente), u zavisnosti koji je iznos veći.

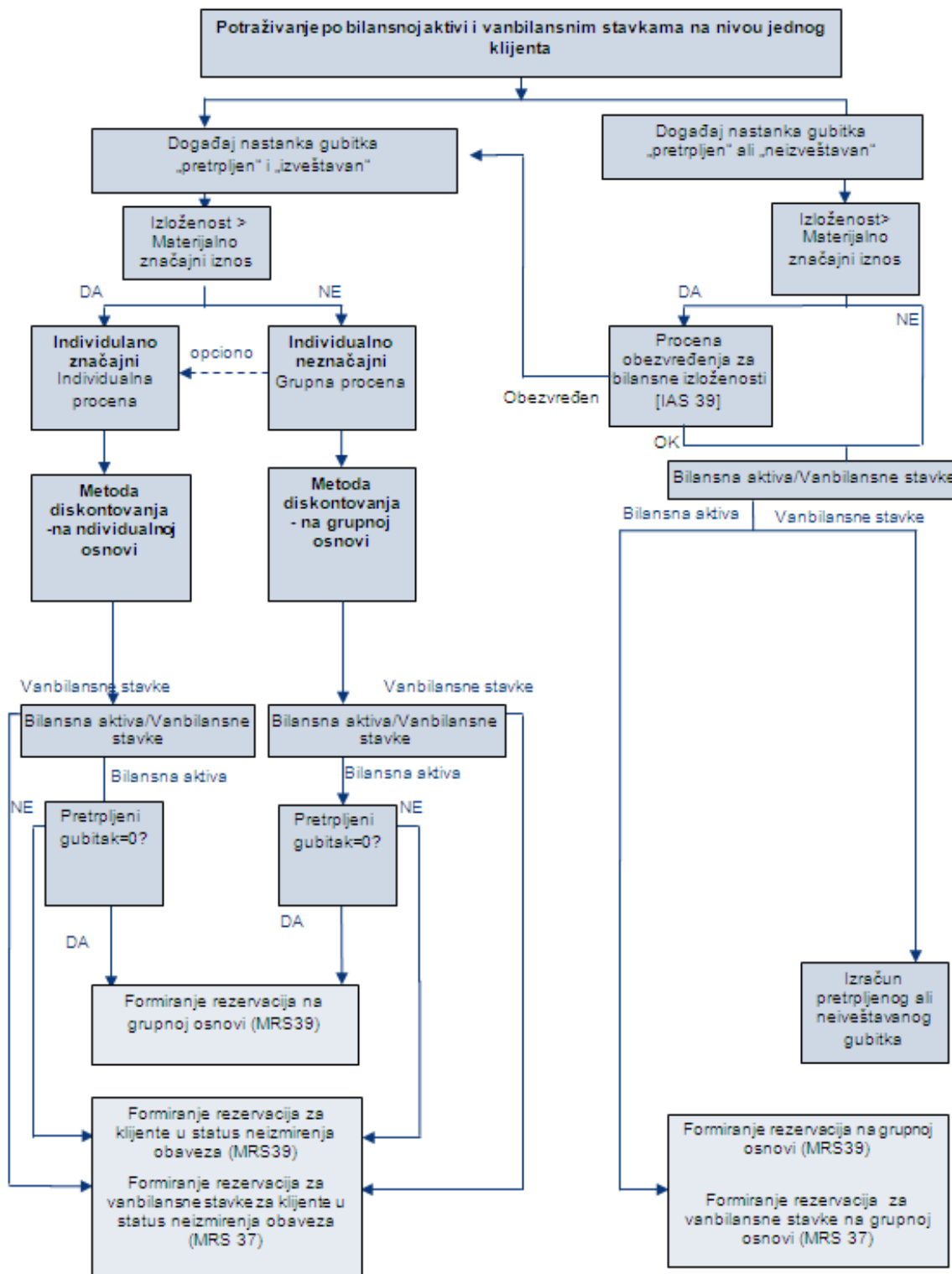
tekstu: formiranjem ispravke vrednosti) u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS)/ Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI).

Banka formira ispravku vrednosti na individualnoj i grupnoj osnovi.

Ispravka vrednosti na individualnoj osnovi se formira kada postoji objektivan dokaz da je kreditna izloženost obezvređena. Izloženost se smatra obezvređenom kada je verovatno da banka neće moći da naplati sve ugovorene iznose odnosno kada je klijent u statusu neizmirenja obaveza. Preciznije, Banka kroz analizu obezvređenja utvrđuje da li postoji objektivan dokaz umanjenja vrednosti svih potraživanja od klijenta.

Ispravka vrednosti na grupnoj osnovi se primenjuje za potraživanja kod kojih ne postoji objektivan dokaz o obezvređenju i koja stoga nisu bila predmet individualne procene. Ispravka vrednosti na grupnoj osnovi se formira kako bi se pokrili pretrpljeni ali neizveštavani gubici (engl. *incurred but not detected losses*), odnosno u situaciji kada pravo obezvređenje nije još uvek nastalo. Za ova potraživanja se obračunava ispravka vrednosti iako nema dokaza o obezvređenju, obzirom da iskustvo ukazuje na to da će neki od njih vremenom ući u status neizmirenja obaveza. Ispravka vrednosti na grupnoj osnovi se formira i za plasmane koji su bili predmet individualne procene ali kod kojih nije prepoznato obezvređenje.

Prikazani proces formiranja ispravka vrednosti se primenjuje u Banci:

Slika 2: Proces formiranja ispravka vrednosti

Pojedinačno procenjivanje ispravke vrednosti

Za svaku obezvređenu izloženost iznad praga materijalnosti obračunava se ispravka vrednosti primenom metoda diskontovanja novčanih tokova.

Obezvredeni klijenti sa ukupnom izloženošću jednakom ili većom od praga materijalnosti od RSD 5.000 hiljada se smatraju pojedinačno značajnim. Metodom diskontovanja novčanih tokova, očekivani novčani tokovi iz poslovanja klijenta i po osnovu realizacije kolaterala se procenjuju od strane nadležnog zaposlenog iz Direkcije upravljanja rizičnim i spornim plasmanima (eng. *Workout manager*) i Odeljenja za naplatu potraživanja fizičkih lica (eng. *Collection*). Ispravka vrednosti je razlika između knjigovodstvene vrednosti obezvređenog plasmana i sadašnje vrednosti očekivanih novčanih tokova, diskontovanih primenom efektivne kamatne stope za taj plasman.

Za obezvređene izloženosti koje se ne smatraju pojedinačno značajnim, obračun se sprovodi automatski na osnovu pravila. Klijenti koji pripadaju ovom pod-portfoliju se klasifikuju prema kriterijumu redovnosti prilikom izmirivanja obaveza.

Grupno procenjivanje ispravke vrednosti

Potraživanja koja ne pokazuju objektivni dokaz o obezvređenju se razvrstavaju u grupe na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika i njihove odgovarajuće grupne ispravke vrednosti se obračunavaju u zavisnosti od karakteristika grupe i nivoa kreditnog rizika.

Formiranje ispravke vrednosti na grupnoj osnovi počiva na Basel II obračunu očekivanog gubitka za kreditni rizik (engl. *expected loss*) što predstavlja kvantifikaciju očekivanog gubitka u periodu od godinu dana, pomnoženog sa periodom prepoznavanja gubitka (engl. *loss identification period*).

Očekivani gubitak je prosečni iznos kreditnog gubitka za period od godinu dana koji Banka očekuje da će pretrpeti na nivou pojedinačnog potraživanja. Očekivani gubitak meri očekivani prosečni gubitak na nivou portfolija tokom odgovarajućeg vremenskog perioda i u skladu sa standardima Basel II, obračunava se kao proizvod sledeća tri parametra kreditnog rizika:

- Verovatnoća neizmirenja obaveza (PD),
- Izloženost Banke u vreme neizmirenja obaveza dužnika (EaD), i
- Gubitak usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza (LGD).

Banka proverava metodologiju i pretpostavke koje se koriste za procenu budućih novčanih tokova s ciljem da se smanje razlike između procenjenih i ostvarenih gubitaka kroz Back-testing analizu koja se sprovodi jednom godišnje.

6.1.4. KVANTITATIVNA OBJAVLJIVANJA

Bruto izloženost Banke kreditnom riziku nakon računovodstvenih otpisa, izuzimajući efekte tehnika ublažavanja kreditnog rizika, na dan 31. decembra 2013. godine kao i prosečna bruto izloženost tokom 2013. godine su prikazane u tabeli ispod:

Klasa izloženosti	Izloženost	Izloženost (% ukupnog)	<i>RSD '000</i>
			Prosečna izloženost
Država i centralne banke	27.422.594	20,2	23.971.138
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	387.589	0,3	377.547
Javna administrativna tela	11.789	0,0	20.321
Banke	18.036.726	13,3	16.802.809
Privredna društva	40.549.196	29,8	41.293.619
Fizička lica	23.720.420	17,5	23.584.061
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	8.314.401	6,1	7.986.460
Dospela nenaplaćena potraživanja	10.486.166	7,7	10.009.136
Ulaganja u otvorene investicione fondove	0	0,0	10.725
Ostale izloženosti	6.961.952	5,1	7.362.813
Ukupno	135.890.832	100,0	131.418.628

Tabela 8: Bruto izloženost nakon računovodstvenih otpisa po klasama izloženosti

Sledeća tabela predstavljaju sveobuhvatni prikaz bruto izloženosti kreditnom riziku prema materijalno značajnim geografskim oblastima.

Geografska oblast	Klasa izloženosti	<i>RSD '000</i>
		Izloženost
Srbija	Država i centralne banke	27.422.594
	Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	387.589
	Javna administrativna tela	11.789
	Banke	4.555.007
	Privredna društva	40.480.503
	Fizička lica	23.608.650
	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	8.289.313
	Dospela nenaplaćena potraživanja	10.485.384
	Ulaganja u otvorene investicione fondove	0
	Ostale izloženosti	6.961.952
	Ukupno	122.202.782
Austrija	Banke	8.285.376
	Privredna društva	1.179
	Fizička lica	315
	Ukupno	8.286.869
Ostale zemlje	Banke	5.196.343
	Privredna društva	67.514
	Fizička lica	111.454
	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	25.088
	Dospela nenaplaćena potraživanja	782
	Ukupno	5.401.182
Ukupno		135.890.832

Tabela 9: Bruto izloženost prema materijalno značajnim geografskim oblastima po klasama izloženosti

Tabela ispod daje pregled bruto izloženosti kreditnom riziku prema sektorima⁴ po klasama izloženosti kao i sveobuhvatni pregled klase izloženosti Dospela nenaplaćena potraživanja na dan 31. decembar 2014. godine.

<i>RSD '000</i>				
Klasa izloženosti	Sektor	Bruto Izloženost	Izloženosti kod kojih je izvršena ispravka vrednosti	Ispravka vrednosti i rezervisanje
Država i centralne banke	Bankarski sektor u zemlji	19.599.108	0	0
	Javni sektor	7.823.486	0	0
	Ukupno	27.422.594	0	0
Teritorijalne autonomije i jedinice lok. samouprave	Javni sektor	387.589	377.360	4.170
	Ukupno	387.589	377.360	4.170
Javna administrativna tela	Javni sektor	11.789	11.789	256
	Ukupno	11.789	11.789	256
Banke	Bankarski sektor u zemlji	4.555.007	403.652	244
	Sektor stranih lica	13.481.719	11.425.074	37.209
	Ukupno	18.036.726	11.828.726	37.453
Privredna društva	Bankarski sektor u zemlji	891.638	738.528	29.249
	Sektor javnih preduzeća	4.774.759	174.847	2.121
	Sektor privrednih društava	34.498.199	33.848.146	1.028.032
	Sektor preduzetnika	127.828	127.828	3.282
	Sektor stranih lica	53.253	23.422	200
	Poljoprivredni proizvođači	31.143	16.170	486
	Sektor drugih komitenata	172.376	167.711	147.324
	Ukupno	40.549.196	35.096.651	1.210.694
Fizička lica	Sektor javnih preduzeća	6.716	6.716	67
	Sektor privrednih društava	2.629.663	2.526.382	61.883
	Sektor preduzetnika	619.938	598.878	21.866
	Sektor stanovništva	20.166.021	17.235.989	552.286
	Sektor stranih lica	23.747	44	7
	Poljoprivredni proizvođači	274.334	229.525	7.432
	Ukupno	23.720.420	20.597.535	643.542
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepok.	Bankarski sektor u zemlji	732	732	15
	Sektor privrednih društava	1.480.332	1.476.807	97.748
	Sektor preduzetnika	87.667	87.667	2.029
	Sektor stanovništva	6.702.329	6.689.005	67.146
	Poljoprivredni proizvođači	43.341	38.665	984
Ukupno	8.314.401	8.292.877	167.921	
Dospela nenaplaćena potraživanja	Bankarski sektor u zemlji	163.392	163.392	80.362
	Sektor privrednih društava	4.579.763	4.579.763	2.299.454
	Sektor preduzetnika	231.303	231.288	100.680
	Sektor stanovništva	1.998.637	1.997.368	1.084.558
	Poljoprivredni proizvođači	256.064	256.058	124.324
	Sektor drugih komitenata	3.257.008	3.257.008	2.206.903
Ukupno	10.486.166	10.484.875	5.896.281	
Ostale izloženosti	Bankarski sektor u zemlji	6.808.524	6.808.524	57.335
	Sektor drugih komitenata	153.428	139.635	3.650
	Ukupno	6.961.952	6.948.160	60.986
Ukupno	135.890.832	93.637.973	8.021.302	

Tabela 10: Bruto izloženost prema sektoru i klasama izloženosti sa posebnim osvrtom na izloženosti kod kojih su izvršene ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama

⁴ Prema NBS sektorskoj strukturi računa za dostavljanje podataka o stanju i strukturi plasmana, potraživanja i obaveza banaka.

Raspodela Bruto izloženosti prema preostaloj ročnosti u odnosu na finalno dospeće plasmana je prikazana ispod.

Klasa izloženosti	Izloženost			Ukupno
	<1	1 – 3	>3	
	godine	godine	godine	
Država i centralne banke	21.204.511	5.556.967	661.116	27.422.594
Teritorijalne autonomije i jedinice lok. samouprave	36.901	46.717	303.971	387.589
Javna administrativna tela	11.789	-	-	11.789
Banke	17.478.635	3.091	555.000	18.036.726
Privredna društva	17.762.905	7.501.903	15.284.389	40.549.196
Fizička lica	6.408.615	4.596.834	12.714.971	23.720.420
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepok.	443.775	494.865	7.375.761	8.314.401
Dospela nenaplaćena potraživanja	7.626.099	1.449.184	1.410.883	10.486.166
Ulaganja u otvorene investicione fondove	-	-	-	-
Ostale izloženosti	6.878.231	31.162	52.558	6.961.952
Ukupno	77.851.460	19.680.724	38.358.649	135.890.832

Tabela 11: Bruto izloženost prema preostalom roku dospeća i klasi izloženosti

U tabeli ispod je prikaz promena u ispravkama vrednosti bilansne aktive i rezervisanjima za gubitke po vanbilansnim stavkama (t.j. obezvređenju).

	<i>RSD '000</i>
Obezvređenje	
Obezvređenja na dan 01. januara 2013. godine	6.929.334
Obezvređenja u toku godine	8.714.474
Ukidanje obezvređenja u toku godine	(7.508.677)
Otpis obezvređenja u toku godine	(76.148)
Ostala prilagođavanja	(37.681)
Obezvređenje na dan 31. decembra 2013. godine	8.021.302

Tabela 12: Promene u ispravkama vrednosti

Na dan 31. decembra 2013. godine, obračunata i potrebna rezerva za procenjene gubitke, obračunate u skladu sa zahtevima Odluke NBS o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke, po vrstama druge ugovorne strane, iznosila je⁵:

Ugovorna strana	Kategorija klasifikacije					Ukupno
	A	D	V	G	D	
Bankarski sektor u zemlji	794.817	152.577	8.939	772	134.094	1.091.199
Javna preduzeća	4.715.638	5.828	0	60.009	0	4.781.475
Druga preduzeća	24.037.690	7.482.242	3.525.648	3.809.569	2.869.370	41.724.519
Preduzetnici	660.671	86.120	40.973	60.716	155.671	1.004.151
Javni sektor	327.305	72.073	0	0	0	399.378
Stanovništvo	22.323.558	655.766	105.854	496.999	1.742.149	25.324.326
Strana lica	6.350.130	53.344	0	0	32.073	6.435.547
Poljoprivrednici	259.493	6.425	9.570	18.879	169.821	464.188
Drugi komitenti	168.962	44.730	16.744	2.926	2.694.235	2.927.597
Ukupno izloženost:	59.638.264	8.559.105	3.707.728	4.449.870	7.797.413	84.152.380
Obračunata posebna rezerva za procenjene gubitke	0	158.221	520.657	1.301.975	7.791.255	9.772.108
Obezvredjenje	836.889	215.212	143.242	1.161.361	5.664.596	8.021.300
Potrebna rezerva iz dobiti za procenjene gubitke	0	20.481	408.311	535.087	2.127.208	3.091.087

Tabela 13: Bruto izloženost prema NBS klasifikaciji

⁵ Izloženost prikazana u tabeli se razlikuje od izloženosti za potrebe obračuna aktive ponderisane kreditnim rizikom usled različitih principa primenjenih prilikom obračuna osnove za klasifikaciju obračunate u skladu sa Odlukom NBS o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke i obračuna osnove za aktivu ponderisanu kreditnim rizikom obračunate u skladu sa Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala banke.

6.1.5. TEHNIKE UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA

Upravljanje i kontrola

U sklopu procesa izračunavanja kapitalnog zahteva za kreditni rizik, Direkcija upravljanja strateškim rizicima, nakon kontrole ispunjenosti primenljivih zakonskih propisa definisanih Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala banaka, određuje da li će se određeni kolateral prihvatiti kao instrument ublažavanja kreditnog rizika. Stavke kolaterala prihvatljive kao instrument ublažavanja kreditnog rizika su detaljno objašnjene u posebnoj internoj proceduri Banke kojom se definišu primenljivi instrumenti ublažavanja kreditnog rizika kao i uslovi za priznavanje instrumenta ublažavanja kreditnog rizika.

Osnovne vrste instrumenata materijalne kreditne zaštite

Banka prevashodno primenjuje gotovinu i gotovinske ekvivalente deponovane kod Banke kao instrumente materijalne kreditne zaštite.

Banka trenutno ne primenjuje bilansno i vanbilansno netiranje kao tehnike ublažavanja kreditnog rizika.

Osnovne vrste pružalaca kreditne zaštite po osnovu garancija i kreditnih derivata

Garancije koje se primenjuju kao nematerijalna kreditna zaštita su pružene od strane:

- država – sa stanjem na dan 31.12.2013. godine za ublažavanje kreditnim rizikom ponderisane aktive korišćena je garancija pružena od strane Republike Srbije. Primenjen je preferencijalni ponder kreditnog rizika 0% u skladu sa odredbama Odluke o adekvatnosti kapitala koju propisuje NBS;
- komercijalnih banaka dovoljnog kreditnog kvaliteta – izloženostima obezbeđenim garancijom banke sa preostalim rokom dospeća dužim od tri meseca, Banka dodeljuje ponder kreditnog rizika države u kojoj banka garantor ima sedište ili ponder kreditnog rizika 50%, zavisno od toga koji je ponder veći.

Banka u svom portfoliju prihvaćenih sredstava obezbeđenja nema kreditne derivate te se ne koriste kao instrumenti kreditne zaštite.

Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti

Stambene nepokretnosti, odnosno objekti i zemljište u kojima stanuje vlasnik te nepokretnosti ili ju je dao u zakup (ili namerava da u njoj stanuje ili da je da u zakup) se priznaju kao instrumenti zaštite kada se ispune svi zahtevi definisani Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala banaka. Ispunjenost propisanih zahteva predstavlja preduslov za klasifikaciju date izloženosti u posebnu klasu izloženosti, Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti, kojoj se dodeljuje povoljniji ponder kreditnog rizika, umesto priznavanje efekata tehnike ublažavanja kreditnog rizika.

Kvantitativna objavljivanja

U tabeli ispod su prikazane neto izloženosti pre i nakon korišćenja kreditne zaštite, odnosno prilagođavanja za efekte tehnika ublažavanja rizika (engl. *Credit Risk Mitigation – CRM*), za svaki nivo kreditnog kvaliteta.

Klasa izloženosti	Ponder rizika	Neto Izloženost	<i>RSD '000</i>
			Izloženost nakon CRM
Država i centralne banke	0%	27.422.594	32.008.278
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	50%	382.865	382.865
Javna administrativna tela	100%	11.533	11.533
Banke	20%	15.838.945	15.842.924
	50%	558.505	558.505
	100%	1.601.172	1.601.172
Privredna društva	100%	38.229.019	32.824.670
Fizička lica	75%	22.279.232	22.059.131
	100%	308.018	307.937
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	35%	6.325.525	6.325.525
	100%	1.653.194	1.653.194
Dospela nenaplaćena potraživanja	100%	3.212.283	3.211.718
	150%	58.078	58.078
Ostale izloženosti	0%	5.429.712	5.429.712
	100%	1.467.769	1.456.190
Ukupno		124.778.444	123.731.433

Tabela 14: Neto izloženost pre i nakon CRM po klasama izloženosti

Rizik koncentracije po osnovu tehnika ublažavanja kreditnog rizika predstavlja rizik od nastanka štetnih korelacija po osnovu korišćenja ovih tehnika. To se može odraziti na nivo individualnog klijenta ali i na nivo portfolija segmentisanog po geografskim oblastima, industrijskim sektorima ili vrsti obezbeđenja. Rizik korelacije se nadgleda i identifikuju kroz proces nadgledanja različitih segmenata portfolija po vrsti kolateralna.

Neto izloženost, predstavljena po klasama izloženosti, obezbeđena je sledećim vrstama instrumenata materijalne i nematerijalne kreditne zaštite priznatim kao tehnike ublažavanja kreditnog rizika na dan 31. decembra 2013. godine:

Klasa izloženosti	Neto Izloženost	Garancije*	<i>RSD '000</i>
			Novčani depozit
Država i centralne banke	27.422.594	-	-
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	382.865	-	-
Javna administrativna tela	11.533	-	-
Banke	17.998.623	-	-
Ulaganja u otvorene investicione fondove	-	-	-
Privredna društva	38.229.019	4.589.663	814.687
Fizička lica	22.587.250	-	220.181
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti	7.978.719	-	-
Dospela nenaplaćena potraživanja	3.270.361	-	565
Ostale izloženosti	6.897.481	-	11.579
Ukupno	124.778.444	4.589.663	1.047.012

Tabela 15: Izloženosti obezbeđene instrumentima kreditne zaštite po klasama aktive (neto izloženost)

*Garancije prihvatljive kao CRM odnose se na na garancije pružene od strane Države i u manjoj meri bankarske garancije, što rezultira u zamenom pondera, odnosno uvećanjem/ umanjeno izloženosti između klasa izloženosti Privredna društva na strani dužnika i Država i centralne banke odn. Banke na strani garantora.

6.2. RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE

Rizik druge ugovorne strane jeste rizik od neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnjanja novčanih obaveza po toj transakciji.

Banka obavlja transakcije u knjizi trgovanja i bankarskoj knjizi koji potpadaju pod rizik druge ugovorne strane, a u delu poslova sa:

- finansijskim derivatima
- repo i reverse-repo transakcijama.

Dobar okvir upravljanja i kontrole svim rizicima knjige trgovanje i adekvatno uspostavljen sistem internih limita izloženosti (prema jednom klijentu i/ili vrsti proizvoda) pruža osnov da se ova vrsta rizika sa aspekta internog merenja rizika smatra materijalno beznačajnom.

Za potrebe izračunavanja izloženosti pozicija koje podležu obračunu kapitalnih zahteva za rizik druge ugovorne strane Banka koristi:

- metod tekuće izloženosti za finansijske derivate;
- složeni metod za obračun prilagođene vrednosti transakcije i kolaterala u slučaju repo i reverse repo transakcije.

Na dan 31.12.2013. godine izloženost Banke riziku druge ugovorne strane proizilazi iz repo poslova:

RSD '000

Izloženost riziku druge ugovorne strane po vrsti transakcije	Vrednost izloženosti
repo poslovi	7.501.560
Ukupno	7.501.560

Tabela 16: Izloženost riziku druge ugovorne strane

Specifično, u poslovima repo transakcija koje Banka sklopila na dan 31.12.2013. godine druga ugovorna strana je Narodna banka Srbije, pri čemu se kolateral ne koristi kao podobno sredstvo kreditne zaštite, obzirom da je izdavalac kolaterala isti kao i druga ugovorna strana.

6.3. KAMATNI RIZIK

6.3.1. UPRAVLJANJE I KONTROLA

Kamatni rizik je rizik promena tržišne vrednosti pozicija bilansa stanja kao posledica određenih promena oblika krive prinosa. Promene krive prinosa mogu da imaju negativan efekat na neto prihode od kamate kao i na iznos kamatno-osetljivih prihoda i troškova. Ove promene imaju takođe uticaj na tržišnu vrednost sredstava, obaveza i vanbilansnih stavki, obzirom da buduća plaćanja (i stoga sadašnja vrednost) variraju direktno u proporciji sa promenama kamatnih stopa. Kao posledica, efektivan proces upravljanja kamatnim rizikom kojim se uticaj promene kamatnih stopa na bilans stanja Banke održava u okviru odgovarajućih limita je od ključne važnosti za sigurnost i kreditnu sposobnost Banke.

6.3.2. MERENJE

U 2010. godini, Banka je instalirala poseban softver koji omogućava planiranje kao i modeliranje ponašanja i uticaja rizika kamatne stope na bilans stanja Banke. Ova metodologija odražava sve značajne izvore kamatnog rizika i izračunava uticaj izmena tih izvora na bilans stanja Banke. Podaci koji se odnose na trenutni portfolio, tržišni podaci na datum na koji se radi modeliranje i pretpostavke budućeg razvoja portfolija (volumen, margine, itd.) se unose u softver od strane zaposlenih Banke. Softver meri uticaj na neto kamatni prihod (NII) kao i uticaj na tržišnu vrednost pozicija iz bankarske knjige.

Podaci u sistemu su organizovani na nivou računa/proizvoda. Struktura na nivou računa odgovara strukturi bilansa stanja pripremljenog u skladu sa IRS/IFRS, dok struktura na nivou proizvoda oslikava ponašanje valuta i kamatnih stopa proizvoda iz konkretne grupe.

Ključne pretpostavke prilikom merenja rizika

Proizvodi koji nemaju ugovoreni rok dospeća se simuliraju na osnovu sprovedenih analiza profila ročnosti/kamatne stope. Za modeliranje ponašanja rizika kamatne stope kod proizvoda sa varijabilnom kamatnom stopom, Banka trenutno primenjuje interne transferne cene (pokretni prosek kratkoročnih i dugoročnih kamatnih stopa) uvećane za određenu marginu.

Tokom 2012. godine, u skladu sa preporukama Grupe, ALM je, na osnovu analize podataka o istorijskom kretanju depozita po viđenju za prethodnih 5 godina, usvojio novi način modeliranja ove grupe proizvoda. Analiza je zasnovana na volatilnosti depozita po viđenju u normalnim uslovima poslovanja, na sadašnjim volatilnim tržištima i urađena je posebno za depozite po viđenju stanovništva i depozite po viđenju pravnih lica.

Na osnovu analize, dobijeni su rezultati koji se primenjuju za formiranje profila kamatnih stopa (Interest rate Profile) ove vrste proizvoda.

Zaključak analize je da su depoziti po viđenju stanovništva u svim posmatranim valutama stabilniji od depozita pravnih lica; mala razlika postoji u volatilnosti između dinarskih depozita i depozita u stranoj valuti pravnih lica posmatrano na mesečnom nivou. Ovaj način modeliranja depozita bez ugovorenog roka dospeća je u primeni od 01. januara 2013.

Modeliranje kredita pravnim licima u evrima sa administrativnom stopom, overdrafta i kartica se radi primenom grupnog standarda.

Banka je rizik opcija (optionality risk) radila primenom pretpostavki o prevremenoj otplati kredita i prevremenom povlačenju depozita pravnih lica i stanovništva. Pretpostavke su izračunate na osnovu istorijskih podataka primljenih od Sektora poslova sa pravnim licima i Sektora poslova sa stanovništvom o prevremenoj otplati kredita/povlačenju depozita za dve osnovne valute u kojima Banka radi, dinar i evro.

6.4. NAPOMENA O OSTALIM I NEOBJAVLJENIM PODACIMA

Objavljivanja koja se odnose na kreditni rizik zahtevana u situacijama kada banka koristi IRB pristup za obračun kapitalnog zahtev, propisana Odlukom NBS o objavljivanju podataka i informacija banke, nisu primenljiva obzirom da Banka koristi standardizovani pristup za obračun kapitalnog zahteva za kreditni rizik na dan 31. decembra 2013. godine.

Objavljivanja o tržišnim rizicima, propisana Odlukom NBS o objavljivanju podataka i informacija banke, nisu primenljiva obzirom da Banka ne primenjuje pristup internih modela za izračunavanje kapitalnih zahteva za tržišne rizike. Za više detalja o upravljanju tržišnim rizicima videti Napomene uz finansijske izveštaje za godinu koja se završila 31. decembar 2013. godine, napomena broj 33.5.

Objavljivanja o operativnom riziku, propisana Odlukom NBS o objavljivanju podataka i informacija banke, nisu primenljiva obzirom da Banka ne primenjuje napredni pristup za potrebe izračunavanja kapitalnih zahteva za operativni rizik prema Odluci NBS o adekvatnosti kapitala. Za više detalja o upravljanju operativnim rizikom videti Napomene uz finansijske izveštaje za godinu koja se završila 31. decembar 2013. godine, napomena broj 33.9.

Ulaganja banke su najvećim delom izvršena pre 2000. godine i nije bila u prioritetu namera ostvarivanja kapitalne dobiti, učešća u dobiti ili jačanje strateške pozicije. Učešća u kapitalu drugih pravnih lica su ili rezultat naplate dospelih kredita ili su nastala u pre-akvizicionom periodu Novosadske banke. Ukupna ulaganja su obezvređena i nisu materijalno značajna.

Objavljivanja koja se odnose na izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi se nalaze u Napomenama uz finansijske izveštaje za godinu koja se završila 31. decembra 2013. godine, napomena broj 2.6.5, 3c, 4, 12, 13, 19, 30.a, 33.2a, 33.4, 33.5.2 i 33.11.

Novi Sad, 31. maj 2013. godine

Odobreno od strane uprave Erste Bank a.d., Novi Sad:

Holger Peter Stupar
Direktor Sektora
upravljanja rizicima

Slavko Carić
Predsednik Izvršnog Odbora

Suzan Tanryar
Član Izvršnog Odbora

Jasna Terzić
Član Izvršnog Odbora